



2011-09-15

511-15764-11
1290-243

Vår referens

Miljöavdelningen
Johan Johnmark
040/044-25 25 54

Enligt Sändlista

Fastställande av skötselplan för naturreservatet Åby ängar i Kristianstads kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen fastställer att skötselplanen, daterad den 15 september 2011, för naturreservatet Åby ängar i Kristianstads kommun ska gälla tills vidare.

Redogörelse för ärendet

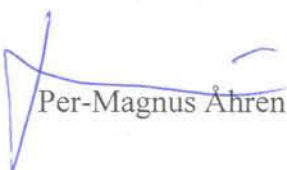
Länsstyrelsen har arbetat fram ett förslag till skötselplan för naturreservatet Åby ängar i Kristianstads kommun. Naturreservatet bildades den 15 september 2011. Förslaget har remissbehandlats.

Skäl för beslut

Länsstyrelsen ska, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken m.m, fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 2

Detta beslut har fattats av naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén. I den slutliga handläggningen har även deltagit naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.


Per-Magnus Åhrén


Johan Johnmark



LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

BESLUT

2(3)

2011-09-15

511-15764-11
1290-243

Bilagor:

Skötselplan för naturreservatet Åby ängar

Hur man överklagar

511-15764-11
1290-243

Skötselplan för naturreservatet

Åby ängar

Kristianstads kommun
Skåne län

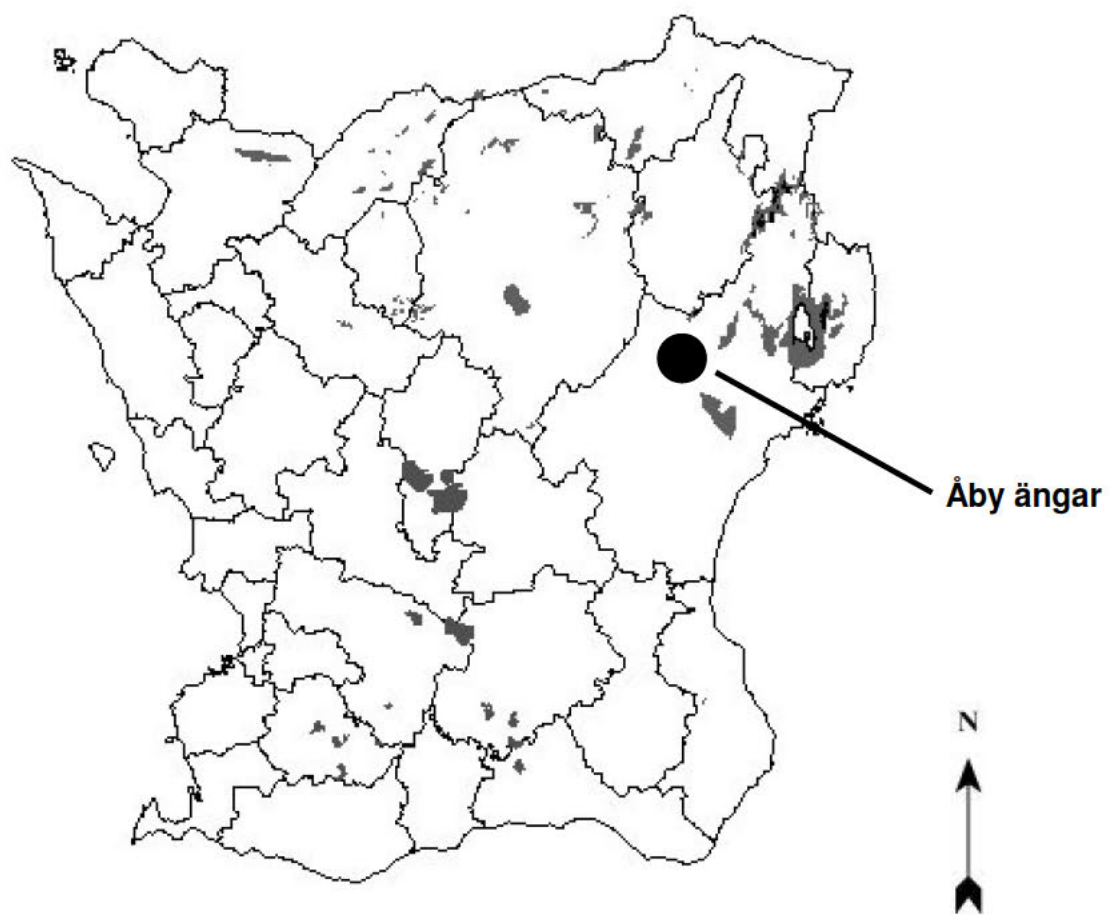


www.lansstyrelsen.se/skane

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

Diarienummer	511-15764-11, 1290-243
Beslutssdatum:	2011-09-15
Titel:	Skötselplan för naturreservatet Åby ängar Länsstyrelsen i Skåne län
Utgiven av Författare:	Johan Johnmark
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne Län Miljöavdelningen 205 15 MALMÖ Tfn: 040-25 20 00 http://www.lansstyrelsen.se/skane
Copyright:	Innehållet i denna rapport får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan
Layout:	Länsstyrelsen i Skåne län
Tryckt:	Länsstyrelsen i Skåne län 2011
Omslagsbild:	Åby ängar och del av Araslövssjön år 2011 foto: Johan Johnmark



Översiktskarta med kommungränser och områdets läge. Skala cirka 1:1000 000.

Innehållsförteckning

1 Syftet med naturreservatet.....	5
2 Beskrivning av området.....	7
2.1 Administrativa data.....	7
2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning	8
2.3 Områdets bevarandevärden	10
2.3.1 Kulturhistoriska bevarandevärden	11
3 Planerad markanvändning och skötsel	11
3.1 Bevarandemål	11
3.2 Generella åtgärder.....	11
3.3 Naturreservatet och olika former av lantbruksstöd.....	11
3.4 Specifika åtgärder	11
3.4.1 Åtgärder för Gullstånds (EN)	11
3.4.2 Åtgärder för Mal (EN).....	11
3.5 Skötselområden.....	11
4 Mål och åtgärder för skötselområden.....	12
4.1 Skötselområde Strandäng, cirka 93,6 hektar.....	12
4.1.1 Beskrivning	12
4.1.2 Bevarandemål	12
4.1.3 Skötselåtgärder	13
4.1.4 Framtida restaureringsåtgärder	13
4.2 Skötselområde Trädklädda moränkullar, cirka 1,2 hektar	14
4.2.1 Beskrivning	14
4.2.2 Bevarandemål	14
4.2.3 Skötselåtgärder	15
4.3 Skötselområde Vassar och videsnår, cirka 20,6 hektar	15
4.3.1 Beskrivning	15
4.3.2 Bevarandemål	15
4.3.3 Skötselåtgärder	15
4.4 Skötselområde Helgeå och Araslövssjön, cirka 8,4 hektar	15
4.4.1 Beskrivning	15
4.4.2 Bevarandemål	16
4.4.3 Skötselåtgärder	16
5 Friluftsliv och turism.....	16
5.1 Allmän inledning	16
5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	17
5.3 Information	17
5.4 Parkeringsplats, markerad led och fågeltorn	17
5.5 Renhållning och sanitära anordningar.....	17
6 Konsekvenser av klimatförändringen	17
7 Jakt.....	17
8 Tillsyn.....	18
9 Dokumentation och uppföljning	18
9.1 Uppföljning av skötselområde	18
9.2 Dokumentation av skötselåtgärder	18
9.3 Uppföljning av kostnader	18
10 Revidering av skötselplan.....	18
11 Kostnader och finansiering.....	18
11.1 Ekonomisk utredning.....	18
11.2 Finansiering av förvaltningen	18
12 Källor.....	19
13 Utdrag ur fastighetsregistret	20

BILAGA 1. Skötselområden med anläggningar

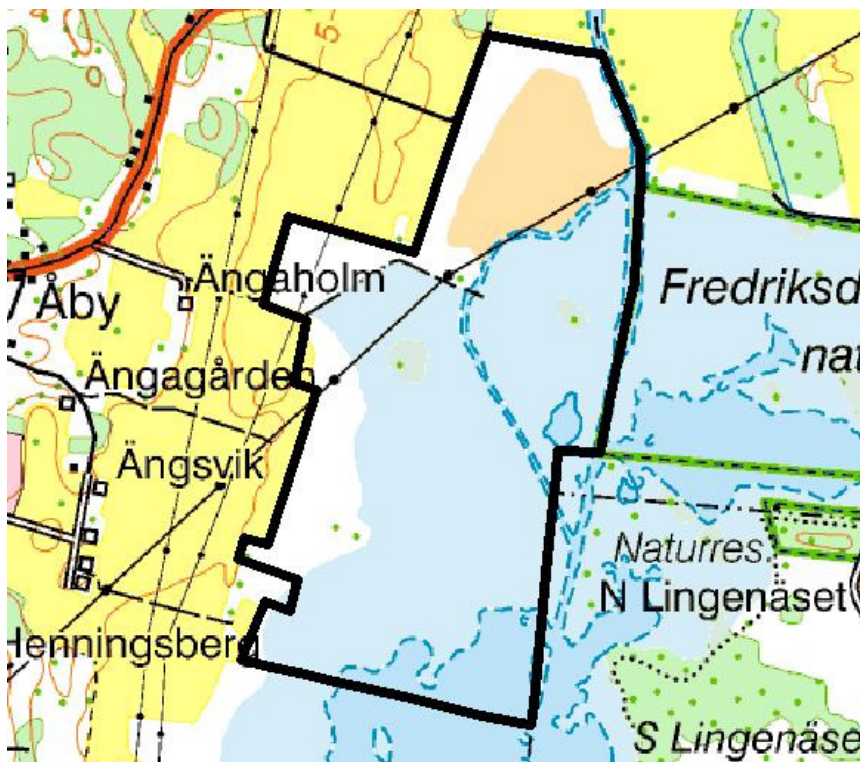
1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är framförallt att skydda och utveckla ett våtmarksområde bestående av hävdade strandängar med fluktuerande vattennivåer samt i övrigt skydda en livsmiljö för skyddsvärda arter. Syftet är även att till viss del gynna det rörliga friluftslivet.

Syftet nås genom att:

- bevara, restaurera och utveckla välhävda strandängar,
- skydda de hydrologiska förhållandena och de fluktuerande vattennivåerna,
- upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för inom området förekommande arter enligt EU:s fågeldirektiv,
- gynna de i området förekommande rödlistade arterna,

Nya kunskaper om rödlistade arter och hotade naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet.



Naturreservatet är avgränsat med heldragen svart linje. Skala cirka 1:15 000

Rödlistade arter enligt Artdatabanken, år 2010.

RE	CR	EN	VU	NT	LC
Nationellt utdöd	Akut hotad	Starkt hotad	Sårbar	Nära hotad	Livskraftig

Växter:
Gullstånds, *Senecio paludosus* **Klass** **Senast kända observation**
EN 1998

Fiskar:
Mal, *Silurus glanis* EN

Blötdjur:
Äkta målarmussla, *Unio pictorum* NT 2010

Fåglar (häckande)
Ängshök *Circus pygargus* EN Ej häckat de senaste 10-15 åren
Hämpling, *Carduelis cannabina* VU 2011
Svarttärna, *Chlidonias niger* VU Ej häckat de senaste 10-15 åren
Gräshoppsångare, *Locustella naevia* NT 2010
Vassångare, *Locustella luscinioides* NT 2003 rastande
Havsörn, *Haliaeetus albicilla* NT 2011 rastande

Andra arter av intresse:
Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* 2006 häckning
Lärkfalk, *Falco subbuteo subbuteo* 2011

EU-prioriterade naturtyper, arter och bevarandestatus år 2005 som finns i eller i anslutning till området.

Naturtyp	Bevarandestatus
Naturligt eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation (3150)	Ordinärt bevarande

Fåglar		
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i> (A038)	rastande	gott bevarande
Salskrake <i>Mergus albellus</i> (A068)	rastande	gott bevarande
Röd glada <i>Milvus milvus</i> (A074)	födosökande	mycket gott bevarande
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i> (A081)	häckande	mycket gott bevarande
Blå kärrhök <i>Circus cyaneus</i> (A082)	rastande	mycket gott bevarande
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i> (A094)	födosökande	gott bevarande
Stenfalk <i>Falco columbarius</i> (A098)	rastande	mycket gott bevarande
Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i> (A119)	rastande	gott bevarande
Kornknarr <i>Crex crex</i> (A122)	rastande	ordinärt eller minskat bevarande
Trana <i>Grus grus</i> (A127)	häckande	mycket gott bevarande
Brushane <i>Philomachus pugnax</i> (A151)	rastande	gott bevarande
Skräntärna <i>Sterna caspia</i> (A190)	födosökande	gott bevarande
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i> (A229)	födosökande	gott bevarande
Blåhake <i>Luscinia svecica</i> (A272)	rastande	gott bevarande
Sädgås <i>Anser fabalis</i> (A039)	rastande	gott bevarande

En gynnsam bevarandestatus för områdets fågelarter förutsätter:

- en fortsatt god betes- och slåtterhävd av hävdade marker
- att störningen från det rörliga friluftslivet hålls på en ur de berörda fågelarterna acceptabel nivå
- fortsatt naturlig översvämningsregim av Helgeån
- att det fortsättningsvis finns sävruggar eller annan vegetation som kan utgöra boplats och födosöksmiljö för bland annat svarttärna
- uppföljning av vattenkvaliteten i Helgeån och uppföljning av vegetationssituationen i sjön med avseende på övervattensvegetation

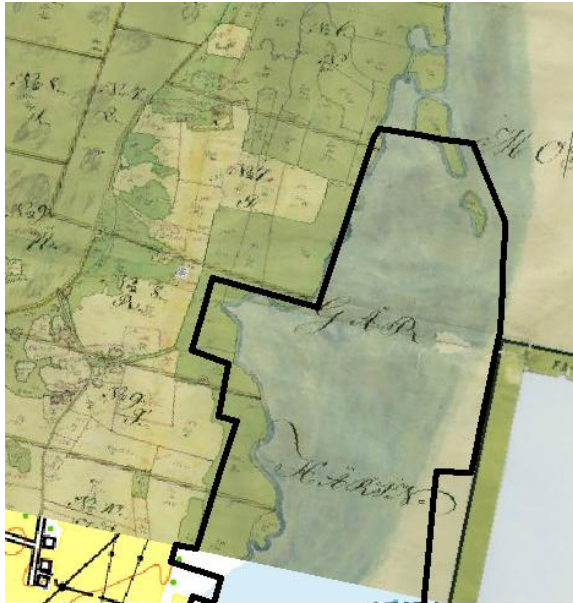
2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

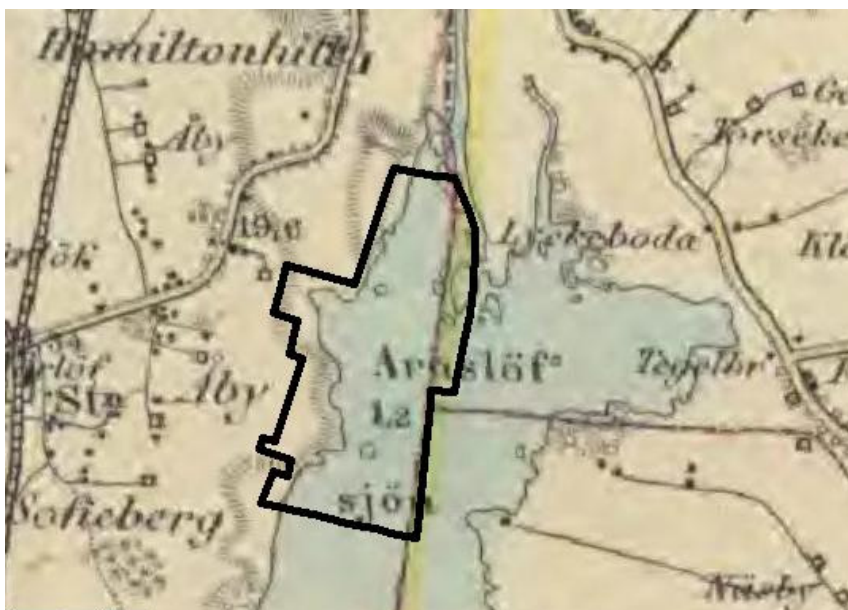
Namn	Åby ängar
Objektnummer	1013284
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2011-09-15
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Internationella åtaganden	Ramsar, Natura 2000 SPA och SCI
Län	Skåne
Kommun	Kristianstad
Biogeografisk region	Kontinental
Läge	Området är beläget cirka 6 km nordväst om Kristianstad
Gränser	Området är markerat med heldragna linjer på kartan på sidan 5.
Koordinater	X: 445174 Y: 6214821 (SWEREF 99)
Vattenförekomst	Araslövssjön, Helgeån
Fastigheter och markägare	Åby 5:5, Statens Naturvårdsverk
Servitut och nyttjanderätter	Servitut och nyttjanderätterna bifogas till denna skötselplan.
Arealer	Totalt ca 123,9 ha
Markslag	Strandäng cirka 93,6 hektar Vassar och videsnår cirka 20,6 hektar Sjö cirka 8,4 hektar Trädklädda moränkullar cirka 1,2 hektar
Planförfattare	Johan Johnmark

2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning

Åby ängar har under lång tid nyttjats för slåtter och bete. Vattennivån avsänktes i hela området då Helgeån bröt sig ett nytt utlopp i havet (vid Gropahålet) våren år 1775. Araslövssjön sänktes då cirka 0,6 till 0,7 meter. Därefter har en reglering av åsystemet skett omkring 1940, då en ny ränna grävdes och passerar öster om Tärnön. Grävningen medförde att en förskjutning av mynningsområdet söderut i Araslövssjön med nyetablering av delta och uppgrundning av den nordvästra delen av sjön (väster om mudderrännan). Regleringsföretaget medförde att sommarlågvattnenståndet sänktes ett par, tre decimeter.



Enskifteskarta från 1807. Skala 1:15 000. Kartan har georefererats.



Generalstabskarta från år 1869. Skala 1:30 000. Kartan har georefererats. Kartan visar troligen högvattennivån.



Häradsekonomska kartan från år 1926-34. Skala 1:15000 Kartan har georefererats.
Notera att det i princip inte finns något öppet vatten kvar inom naturreservatet.

I samband med kanalisering och rensning av Helgeås flöde genom Araslövssjön uppkom stora områden med mycket låglänta marker.



Ortofoto från år 2007. Skala 1:15 000.

Idag utgör den öppna sjöytan enbart ett mycket litet område inom Åby ängar. Vid högvatten återtar dock sjön sin forna utbredning.

Omfattande åtgärder för restaurering av områdets strandängar har skett sedan början 1990-talet. År 1996 bestod merparten av området av väl hävdad till svagt hävdad betesmark samt ett mindre område som utgjordes av slättermark med efterbete. I sydvästra hörnet fanns ett mindre område som inte hävdades alls.

2.3 Områdets bevarandevärden

Åby ängar ingår i ett större komplex med hävdade strandängar kring Araslövs- och Hammarsjön. Mot bakgrund av de stora fluktuationer vattennivån uppvisar i nedre delen av Helgeåsystemet, vissa år är stora delar av området under vatten, exempelvis sommaren år 2007 emedan andra år så är stora delar av området utsatta för torka som försommaren år 2011, behövs både stora arealer och områden med olika höjdnivåer för att en gynnsam bevarandestatus ska kunna uppnås i området som helhet.

Araslövssjöns på- och undervattensväxtsamhälle får betraktas som mycket artrikt med mer än 20 arter funna år 1998. Bland dessa kan nämnas fem natearter varav två är mindre vanliga, borstnate och trubbnate. Vidare finns det tre olika arter av slingor varav två ganska sällsynta, axslinga och kransslinga. Här finns också den ovanlig (ofta förbisedda) sydbladdran. Områdets raritet är gullstånds (EN) som bara förekommer i Skåne och främst inom Kristianstad Vattenrike. Araslövssjöns öppna vattenytor är sommartid till stor del täckt av flytbladsväxter och i grundare partier breder vass- och videbälten ut sig. Åby ängar består i huvudsak av betade strandängar.

Sedan några år höst- och vintervandrar årligen både havslevande lax (Natura 2000 art) och öring upp genom Helge å för lek i vatten uppströms Araslövssjön. På motsvarande sätt sker en smolt utvandring genom å- och sjösystemen under våren. Araslövssjön tillhör artmässigt bland de fiskrikaste vattnen i Sverige. Den provfiskades år 2010 och domineras idag antalsmässigt av mört (30%) följd av benlöja (24%), björkna (19%), abborre (15%) och gärs (7%) samt övriga arter (5%). Bland de övriga arterna kan sandkypare, braxen, faren, gädda, sarv, sutare och ruda nämnas. Utöver provfiskefångade arter finns ål, id, fjällkarp i sjön. Mal (EN) återintroducerades år 1999 på sträckan Torsebro-Gropahålet. Denna återintroduktion har hittills lyckats mycket bra och naturlig reproduktion sker.

Trollsländor har inventerats i angränsade Näsby fälts naturreservat vilken bedömdes som en medelrik trollsländelokal.

Åby ängar utgör framförallt ett värdefullt rast- men även häckningsområde för en mängd våtmarksfåglar. Vår och höst rastar bl.a. en mängd olika småfåglar, gäss, änder, vadarfåglar och rovfåglar i området. Vintertid uppehåller sig ett antal havsörnar (NT) i området. På strandängarna häckar bl.a. enkelbeckasin och gulärta. Vattenrika år häckar skedand, kricka och årtä (VU) i området. Hämpling (VU) häckar troligtvis årligen i buskagen på moränbackarna. Området saknar i dagsläget förutsättningar för att vara en god häckningslokal för egentliga vadarfåglar som rödbena, rödspov och brushane framförallt pga avsaknad av torrare partier. Vidare utgör Åby ängar under vattenrika år en viktig insektslokal. En stor mängd av dessa insekter blir föda för födosökande fågel som olika svalor och andra insektsätande fåglar. Området lockar även till sig födosökande lärkfalk, fiskgjuse och havsörn.

2.3.1 Kulturhistoriska bevarandevärden

Området utgörs även i sin helhet av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken (MB). Riksintresset består av Araslövs farmer, ett odlingslandskap präglad av stora dikningsföretag som bildades i samband med enskiftet år 1780 då de s.k. farmerna uppkom med sina stråndsmässiga byggnader, vilka ur kulturmiljösynpunkt ger området ett högt såväl landskaps- som byggnadshistoriskt värde. Området ingår även i det kulturmiljöstråk som sträcker sig längs med Helgeån, då områdena kring kuster och åarna var de första områdena som koloniserades av människan i samband med att inlandsisen drog sig tillbaka. Det har inte påträffats några fornlämningar inom området.

3 Planerad markanvändning och skötsel

3.1 Bevarandemål

Bevarandemålen är långsiktiga och det som gäller när området har gynnsam bevarandestatus. Det är viktigt att påpeka att de måste revideras allt eftersom ny kunskap kommer fram.

Bevarandemålen är angivna för respektive skötselområde nedan:

3.2 Generella åtgärder

Hävd av strandängen genom bete och eller slåtter.

3.3 Naturreservatet och olika former av lantbruksstöd

För närvarande finns ett antal olika stöd att söka för betesdjurs- och slåtterverksamhet, däribland det sk. gårdsstödet och miljöstödet. Inom naturreservatet ska naturvårdsåtgärder prioriteras framför möjligheten att inhämta dessa stöd. Detta innebär om stödregler står i konflikt med naturvårdsintressen så ska naturvårdsintressen alltid prioriteras.

3.4 Specifika åtgärder

Nedan nämns specifika åtgärder för några arter som finns eller har funnits inom Åby ängar. Förvaltaren har möjlighet att inom naturreservatet inplantera av länsstyrelsen ansedda lämpliga arter och utföra specifika åtgärder även för dessa arter.

3.4.1 Åtgärder för Gullstånds (EN)

Gullstånds är en vanligen mer än meterhög flerårig ört. De gula, ca 3 cm breda blomkorgarna är kvastlikt samlade i stjälktoppen. Gullstånds växer längs stränder av åar, sjöar. Gullstånds verkar gynnas av ett svagare bete eller om slåtter och bete nyligen upphört. Igenväxningen utgör på sikt dock ett hot. Ambulerande betesfredade områden med provisoriska elstaket bör ske kring artens växtplatser i syfte att gynna arten.

3.4.2 Åtgärder för Mal (EN)

Malen är för sin reproduktion beroende av varma vatten med rikligt med trädrötter och nedhängande grenar. Träd som växer längs med Helgeån i anslutning till naturreservatet Näsby fält lämnas för att gynna malen.

3.5 Skötselområden

Naturreservatet består av fyra skötselområden.

4 Mål och åtgärder för skötselområden

4.1 Skötselområde Strandäng, cirka 93,6 hektar.

4.1.1 Beskrivning

Merparten av naturreservatet utgörs av betad och eller slått strandäng. I vissa delar av området har större salixbuskage och vassbälten etablerat sig. Marken är mycket låglänt och vattennivån fluktuerar mycket mellan olika år. Med anledning av att marken är så pass låglänt så passar Åby ängar generellt inte häckande vadarefåglar som rödbena, rödspov och brushane. De mindre markområden som är något högre är små, smala och utsatta för ett hårt bete. Detta gör dem mindre lämpliga som häckningsmiljö för dessa arter. Över Åby ängar passerar två kraftledningsgator. Den stora kraftledningsgatan inverkar mycket negativt på landskapsbilden och är störande på fåglars häckning, både med sin fysiska närvaro och som utsiktspunkt för predatorer. Vegetationen på strandängen utgörs i låglänta delar främst av vasstarr med inslag av gul svärdsilja medan bl a tuvtågel, ängskavle och ängsbräsa förekommer i strandängens fuktängsdel.



Del av strandängen med blommande ängsbräsa



Med utsikt mot Fredrikdalsvikens naturreservat

4.1.2 Bevarandemål

Utbredningen av välhävdad öppen strandäng ska vara cirka 114 hektar (riktvärde) som hävdas genom naturvårdsinriktad betesdrift och slåtter (med efterbete). Det ska finnas en öppen strandkontakt där så är möjligt (utan bladvass eller buskar) mellan strandängen och Helgeå/Araslövssjön, med undantag av nedre delen (100-talet meter) av Helgeå i anslutning till naturreservatet Näsbyfält där träd och buskar som växer i anslutning till Helgeån lämnas för att gynna malen. De yttre delarna mot sjön är oerhört sankt med gungflyn och flytvassar vilket i dagsläget omöjliggör att området hävdas i dessa delar.

Strandängarnas artsammansättning ska bestå av hävdgynnade arter. Inom området ska det finnas en representativ artsammansättning av hävdgynnade strandängsfåglar, där häckande arter som exempelvis rödbena, årtä, skedand och gulärla bör finnas representerade.

4.1.3 Skötselåtgärder

Hela strandängen hävdas genom bete och eller slåtter, slåttern får ej utföras före den 5 juli. Vid slåtter ska skärande eller klippande slåtterredskap användas och höet fraktas bort från naturreservatet. Vid slåtter bör marken efterbetas. Betesdriften bör ske så att all vegetation är väl avbetad vid vegetationsperiodens slut. Enstaka år får och ska vegetationen tillåtas bli högre för att gynna fröspridande arter. För att gynna blomning av gullstånds och möjlighet för vadarefåglar som rödbena, rödspov och brushane samt ängshök att häcka bör för detta ändamål lämpliga delar av naturreservatet återkommande betesfredas. Förvaltaren får avgöra detta eller dessa områdens storlek och lokalisering. Hänsyn ska tas till kraftledningsgatans negativa inverkan på häckningsframgångar och Helgeåns årliga fluktuation. Förvaltaren får avgöra när detta eller dessa områden ska göras tillgängliga för bete och eller slåtter. Hänsyn ska tas till häckande fågel och växters frösättning. I strandnära delar ska tydliga spår finnas av kreaturens närvaro genom tramp och betespåverkad vegetation. För att underlätta och få bättre arrondering av betesdriften kan efter önskemål från brukare/djurhållaren kobroar anordnas över helgeån eller diken som hindrar eller försvårar djurens passage. Uppförande av en bro som bär en traktor med betesputsare skulle underlätta skötseln av strandängarna på Tärnön. Ansamlingar av lös bladvass och dylikt efter vinterns högvatten bör samlas ihop och brännas på våren. Igenväxningsvegetation (vide och aluppslag) bör regelmässigt röjas bort.



Befintlig kobro över Helgeåns ursprungliga fåra.

4.1.4 Framtida restaureringsmöjligheter

- Det vore synnerligen önskvärt att befintliga kraftledningar kunde grävas ner.
- Vid borttagande av salixbestånd bör möjligheten undersökas att höja marknivån genom att påföra jordartsmässigt lämpliga rena massor i syfte att skapa häckningsmiljöer för ex rödbena, rödspov och brushane.

4.2 Skötselområde Trädbevuxna moränkullar, cirka 1,2 hektar

4.2.1 Beskrivning

Inom Åby ängar finns tre moränkullar Sillebrandsö, Horns kulle och centrala delen av Tärnön. På Sillebrandsö i nordväst står ett av kraftledningsgatans fundament. Kullen utgör den högsta punkten inom naturreservatet. Kullen är bevuxen bl.a. av ek och skogsalm. Död ved finns i begränsad omfattning. Hämpling förmodas häckar på Sillebrandsö. Hornskulle i söder är främst bevuxen med klibbal, hassel, hagtorn och slån. På Horns kulle växer rikligt med gullviva med inslag av mandelblom och sötvedel. Kornas kvävepåverkan är mycket tydlig genom den rikliga förekomsten av maskros. De centrala delarna av Tärnön består idagsläget av en imponerande sumpskog av främst klibbal, mängden död och döende ved är mycket riklig. Havsörnar brukar, framförallt vintertid, nyttja denna dunge för vila.



Imponerande grov hassel, Horns kulle



Blommande maskrosor och gullvivor, Horns kulle

4.2.2 Bevarandemål

Moränkullar bevuxna med träd (däribland klibbal, ek och hassel) och buskar (däribland hagtorn och slån). Mängden död och döende ved får vara hög. Riklig förekomst på grova träd och buskar samt ersättare till dessa. På Sillebrandsö och Horns kulle får igenväxningen får ej gå så långt att grässvålen helt försvinner och floravärden (bl.a. gullvivor, mandelblom och sötvedel försvinner).



Ett naturskogsliknade tillstånd råder på Tärnön

4.2.3 Skötselåtgärder

Sillebrandsö och Horns kulle: Avverkning av träd och buskar i syfte att uppnå bevarandemålet. Avverkat material ska kvarlämnas som död ved inom mindre flora intressanta delar av kullen. Kullarna ska även fortsättningsvis betas med nötboskap.

Tärnön: lämnas helt till fri utveckling, då ett naturskogsliknade tillstånd råder där. Uppförande av boplattform för fiskgjuse.

4.3 Skötselområde Vassar och videsnår, cirka 20,6 hektar

4.3.1 Beskrivning

Områden bestående av gungfly, vassar och videsnår vilka i princip är omöjliga att beträda för vare sig människor, betesdjur eller maskiner. Gränsen för skötselområdet får betecknas som ”flytande” dvs är beroende av rådande mark- vattenförhållanden. Området är viktigt för olika våtmarkslevande fåglar och som potentiell reproduktionslokal för mal.

4.3.2 Bevarandemål

- Gungfly, vassar och videsnår.
- En fortsatt naturlig översvänningsregim av Helgeån.

4.3.3 Skötselåtgärder

Områdets beskaffenhet omöjliggör tillgänglighet och därigenom skötsel.

4.4 Skötselområde Helgeån och Araslövssjön, cirka 8,4 hektar

4.4.1 Beskrivning

Skötselområdet utgörs av Helgeån och del av Araslövssjön. Helgeån utgör en viktig reproduktionslokal för mal. Sjön utgör en viktig växtplats för en mängd sällsynta växter och är ett viktigt rastområde för änder och gäss. Området är dessutom mycket viktigt som födosöksområde för havsörn, brun kärrhök, fiskgjuse, kungsfiskare, fisk- och svarttärna.



Helgeåns ursprungliga västra fåra



Araslövssjön med Kristianstads lasarett uppe till höger i bild. Notera avsaknaden av sävruggar ute i sjön, vilka fanns tidigare

4.4.2 Bevarandemål

- Att Araslövssjöns allmänt höga biologiska mångfald inte försämras.
- Att Araslövssjöns vattenkvalitet inte försämras så att nuvarande klarvattenstadium med undervattensväxter förbyts i ett grumligare stadium med dominans av växtplankton och där undervattensväxter tenderar försvinna.
- Att Araslövssjöns strandbiotoper hävdas kontinuerligt men att de även fortsättningsvis tillåts översvämmas naturligt samt att sjöstrandsnåren får utvecklas fritt så länge de förekommer mosaikartat tillsammans med öppna områden som t.ex. högrötsängar.
- Att Araslövssjöns få kvarvarande minerogena bottenar inte överlagras med organiskt material
- Att Araslövssjöns naturliga sjöstränder inte exploateras
- Att nateväxternas utbredning i djup och sida inte minskar
- Att utbredningen av över- och påvattensvegetation inte resulterar i att hela sjöytan täcks utan att öppna vattenytor även fortsättningsvis kommer att förekomma på ett mosaikartat sätt i sjön

Typiska arter

- Dyblad, ålnate, andmat, vattenbläddra, borstnate, trubbnate, axlinga och kranslinga ska finnas kvar i livskraftiga bestånd och inte minska i utbredning.
- Gädda skall finnas kvar i livskraftiga bestånd.
- Svarttärna skall fortsättningsvis använda sjön för häckning.

4.4.3 Skötselåtgärder

De omvärldsfaktorer som påverkar Helgeån och Araslövssjön genom vattenkemi och invasiva arter, eventuella skötselinsatser inom naturreservatet till trots, kommer att vara helt avgörande för utformningen av de akvatiska naturvärdena i naturreservatet. De skötselinsatser som krävs för att uppnå bevarandemålen får vidtas. Exempel på sådana skötselinsatser kan vara grävning, klippning, bekämpning av invasiva- eller expanderande arter. Utplantering av arter. Uppgrävda massor bör i möjligaste mån transporteras bort från naturreservatet.

Anläggande av ett 20-tal boplattformar för svarttärna i Araslövssjön. Om de naturliga förhållandena ändras så att boplattformar ej anses behövas längre får dessa plockas bort.

5 Friluftsliv och turism

5.1 Allmän inledning

Området har varit känt av fågelskådare sedan de stora restaureringsarbetena påbörjades på 1990-talet. Åby ängar utgör främst en rastlokal för fågel under vår- och höst. Besök i större delen av området är främst möjlig senvåren och på sommaren, efter att högvattnet dragit sig tillbaka. Resterande del av året och då i synnerhet vintern och våren är området ofta till stora delar vattentäckt, vilket medför att besök omöjliggörs. I naturreservatet finns ett fågeltorn uppfört år 1997, vid X444530, Y 6214428. Fågeltornet är i dagsläget svårt att nå pga avsaknad av led och att det står svårtillgängligt till, i synnerhet vid högvatten.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt anvisningar från Naturvårdsverket.

5.3 Information

En styck vägschild sätts upp vid X444108, Y6215221 som hänvisar till naturreservatets parkeringsplats. En styck informationsschild sätts upp vid parkeringsplatsen vid X444572, Y6215070. En schild som upplyser om kobro (kan vara svårt att ta sig under med kanot eller båt) i västra åfåran bör utplaceras vid den ursprungliga åfårans inlopp.

5.4 Parkeringsplats, markerad led och fågeltorn

En enkel parkeringsplats finns för 3-4 bilar vid X444572, Y6215070.

I naturreservatet finns ett fågeltorn vid X444530, Y 6214428. En markerad led bör iordningsställas mellan parkeringsplatsen och fågeltornet. I syfte att hålla nere förvaltningskostnaderna bör i första hand den befintliga stenraden vid X444687, Y6214849 kompletteras med ytterligare stenar så att leden blir framkomlig även vid högre vattennivåer. Förvaltaren får avgöra huruvida detta, tämligen obesökta, fågeltorn ska fortsätta att underhållas eller om det på sikt ska avvecklas, till förmån för mer publika fågeltorn. Om fågeltornet avvecklas bör den iordningsställda leden även avvecklas.



Fågeltorn som är en gåva från Norra Skånska dragonregementet med anledning av HM konungens 50-års dag.

5.5 Renhållning och sanitära anordningar

Idagsläget bedöms det inte föreligga något behov av soptunnor eller toaletter vid parkeringsplatsen.

6 Konsekvenser av klimatförändringarna

Det varmare klimatet kommer att förlänga vegetationsperioden. Ett varmare klimat medför också en större risk att invasiva arter kan komma att etablera sig i naturreservatet. Nederbörds mängderna förväntas öka vintertid med kraftigare översvämningar som följd. Sommartid förväntas nederbörden minska med bl.a. färre insekter och därmed färre fåglar som följd.

7 Jakt

Föreskrifterna tillåter ej att jakt bedrivs på änder och gäss, med undantag av förvaltaren påkallad skydds jakt.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för området.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av skötsel mål

Vart 10:e år:

Översyn av gränsmarkeringen.

Följa upp fåglarnas häckningsframgångar inom området.

Vart 6:e år:

Uppföljning av Natura 2000 områdets bevarandemål

En gång per år:

Tillse att boplatzformar för svarttärna och fiskgjuse uppfyller sitt syfte.

Tillse att strandängen är ren från skräp o dylikt.

Tillse att anläggningar uppfyller sitt syfte

9.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Uppsättning och underhåll av gränsmarkering och skylt.

Dokumentation ska ske av skötselåtgärder inom respektive skötselområde.

9.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

10 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

11 Kostnader och finansiering

11.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

11.2 Finansiering av förvaltningen

Förvaltaren ansvarar för (ev. bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- tillverkning och underhåll av vägskylt 1 styck, informationsskylt 1 styck och kobroskyltar 2 styck
- underhåll av parkeringsplats för 3-4 bilar,
- underhåll och ev nedtagande av fågeltorn,

- anläggande av 20-talet boplattformar för svarttärna i Araslövssjön och en boplattform för fiskgjuse på Tärnön.
- iordningsställande och underhåll av led mellan parkingsplats och fågeltorn inkl, stängselpassager
- genomförande av skötselplanens mål,
- uppföljning av bevarandemål,
- uppföljning av skötselåtgärder,
- övervakning av florans och faunans utveckling,
- tillsyn av naturreservatet,

Arrendatorn ansvarar för (ev. bekostar):

- sina betesdjur,
- underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur, inkl löpande kostnader för elektricitet,
- att strandängen är ren från skräp o dylikt,

Förvaltaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter.

12 Källor

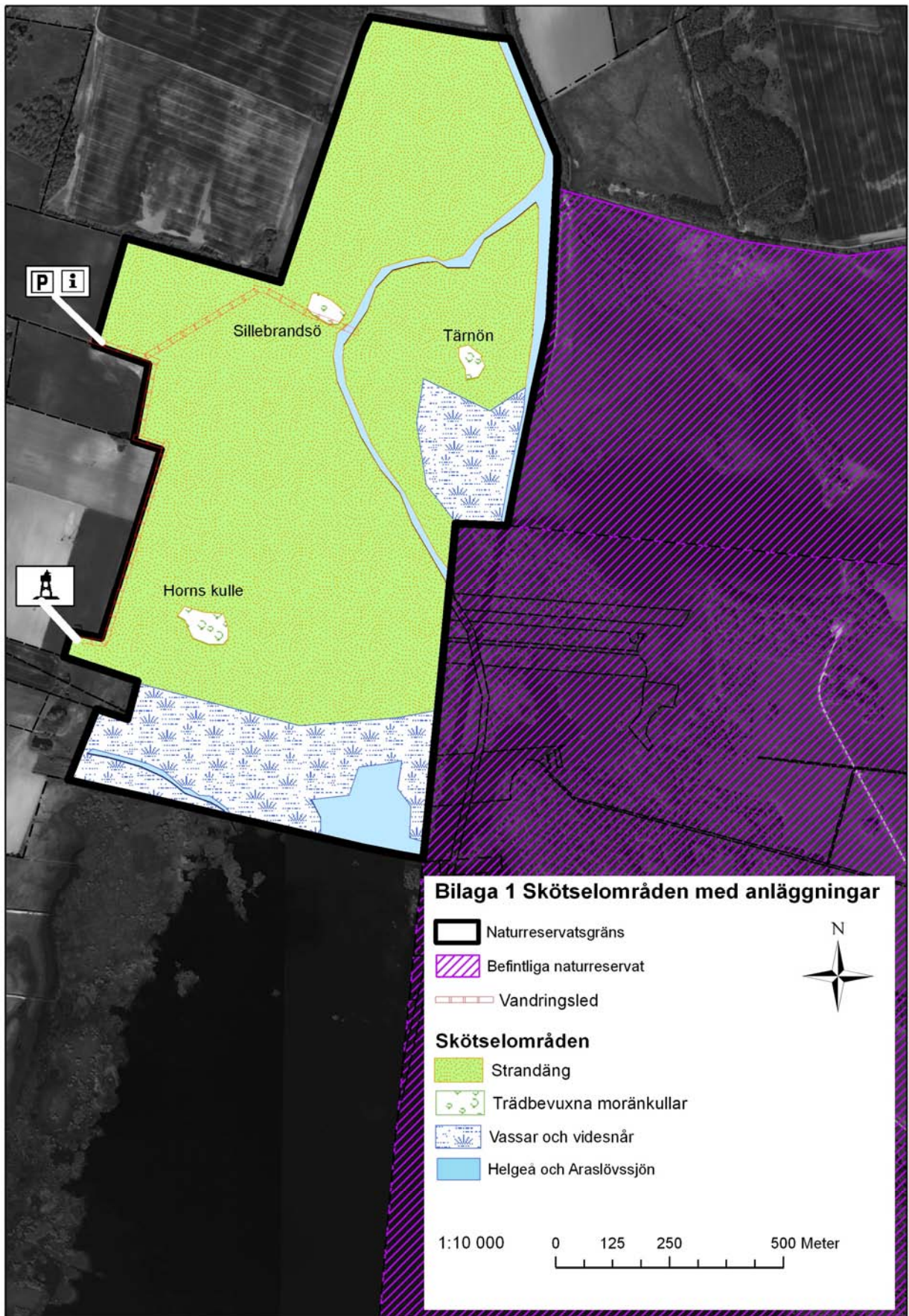
12.1 Kartor

- Enskiftet 1807, 11FÄJ-29, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Generalstabskartan, 1862, Karlshamn J243-10-1, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Häradsekonomiska kartan 1926-34, Kristianstad J112-3-62, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106 2004/188

12.2 Skriftliga källor

- Länsstyrelsen i Kristianstads län 1990. Riksintresse Naturvård. Kristianstads län.
- Länsstyrelsen i Skåne län 2002:1 och Kristianstad kommun, Skog och trädmiljöer längs nedre Helgeån i Kristianstads vattenrike.
- Länsstyrelsen i Skåne län och Kristianstad kommun, Naturvård i Kristianstads Vattenrike – Handlingsprogram för 1998-2000.
- Länsstyrelsen i Skåne län 2002:27 och Kristianstad kommun, Trollsländor längs nedre Helgeån i Kristianstads Vattenrike.
- Länsstyrelsen i Kristianstads län och Kristianstad Vattenrike, Markhävdkartering 1996.
- Länsstyrelsen i Kristianstads län och Kristianstad kommun, Våtmarksområdet utmed nedre Helgeån, 1991.
- Länsstyrelsen i Skåne län (2005) Bevarandeplan för Natura 2000-området, SPA, Araslövssjöområdet.
- Länsstyrelsen i Skåne län (2005) Bevarandeplan för Natura 2000-området, Araslövssjön.
- Artportalen www.artportalen.se
- Kulturmiljöprogram för Skåne, www.lansstyrelsen.se/skane/kulturmiljoprogram
- Bildande av naturreservatet Fredriksdalsviken i Kristianstads kommun 1991-12-09
- Bildande av naturreservatet Näsby fält i Kristianstads kommun 2002-11-18

Bilaga 1 Skötselområden och anläggningar



Naturreseptatet Åby ängar i Kristianstads kommun har som syfte att skydda en betad strandäng med och de arter och i synnerhet fåglar som är beroende av denna typ av miljö.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske